

LIBER NAHUMI,

SUETHICE REDDITUS NOTISQUE ILLUSTRATUS;

QUEM

VENIA AMPL. FACULT. PHILOS. UPSAL.

PUBLICE PROPONUNT

CAROLUS MAGNUS LITTMARK

Phil. Mag. Adj. Past. ad Ecclesiam

Holmiensem Sancti Jacobi

ET

ERNESTUS LUDOVICUS TÖRNGREN

Stip. Grönwall.

Vestmanni.

IN AUDIT. GUSTAV. DIE XI MART. MDCCXL.

H. A. M. S.

U P S A L I Æ,

EXCUDEBANT REGIÆ ACADEMIÆ TYPOGRAPHI.

BRUKSPATRONEN

HÖGÅDLE

HERR P E R T Ö R N G R E N

Min Farbror

Vördnadsfullt

af

E. L. TÖRNGREN.

KONUNGENS TROTJENARE,

OECONOMIÆ DIRECTEUREN

HÖGÅDLE

HERR **GABRIEL NORENIUS**

med lifligaste Erkänsla

J. Engblad

tillegnadt

af

E. L. TÖRNGREN.

D E N H U L D A S T E M O D E R

helgadt

af

Sonlig Vördnad, Kärlek och Tacksamhet.

In unoquoque interpretandi genere magni interest, ut sensus ipse genuinus incorruptus constet, quod quidem præcipue magni momenti est in litteris Sacris transferendis, quæ normam ipsam et regulam fidei nostræ salutiferæ continent. Pariter vero interpretanti cavendum est, ne a proprietate tenoreque verborum hebraicorum nimis longe aberret, quapropter ejus est et sensum et verba; quoad fieri possit, servare. In hoc posita est quæstio, ad quam solvendam unusquisque Pandectas Sacros interpretans omni studio incumbat, ne in verbi Divini locum commenta humana substituat. Quam ob rem nos etiam, in hoc opusculo elaborando, eam, quam supra commendavimus, rationem pro virili parte sequi conati sumus. Sed varietas dicendi, quæ hebraicam et suecanam linguam intercedit, pariter atque pressiores per omissa verba elocutiones, apud nullos Hebræorum scriptores admodum raræ, apud quosdam vero (et in his Nahum) frequentiores, sæpenumero graviora impedimenta nobis intulerunt. Sic voces quasdam pro perspicuitate integritateque sermonis suecani necessarias, in oratione hebraica non expressas, nonnullis locis addere coacti sumus, utpote putantes, quum sensum et verba simul servare non potuerimus, illum his anteferri debuisse.

Perpaucis locis ab uniuscujusque, nobis cogniti, interpretis opinione digredi et versionem omnino propriam exponere ausi sumus. Quæ audacia nostra, ut credimus, haud culpanda est, quum cuique convenienti interpretanti, etiam minus perito, tanta libertate uti, quam permittat suum ipsius judicium materiæque

tractandæ scientia. Quod si esset prohibitum, a labore ejus non versio genuina, sed tantummodo compilatio sententiarum aliorum proficisceretur, necesse esset. Quæ quidem nostra opinio non impedit, quo minus ille aliorum sententias cognoscere, inter ipsas comparare et sibi quasi in consilium adhibere debeat. Quæstionem itaque, quam pro virili parte solvendam sibi injunxerit interpres, sine propria investigandi cura, cum verecundia auctoritatis aliorum conjuncta; solvi non posse, contendimus.

Quod attinet ad materiam ipsam Libri Nahumi, jam prima ipsius verba, quænam sit, declarant. Ob Assyriorum bella et mala, a regibus Salmanassare et Sanheribo, Judæis illata, vindictam Dei prænuntiat vates. Idecirco in Capite primo Deum vindicem describit, omnipotentem, terribilem in ira sua, Eundemque benignum erga miseros eos, qui fidei et tutelæ Ejus se committant. (v. 1—7.) Hic Deus irresistibilis Ninivitarum urbem, propter arrogantiam eorum et malitiam (v. 11.) æque atque Judæis illatas injurias, omnino delebit (8—14). In secundo Capite ostendit, quemadmodum acies militum Dei instructa in Nineven procedat, eamque expugnet (2—7), deinde ut Assyrii, patriam spoliandam relinquentes, in fugam ruant (—11), denique repentinam vastitatem, tantam, ut ex urbe ista, ditissima, potentissima, post eam cladem, nihil reliquum sit. (—14.) Tertium ultimumque Caput, aliis quamquam verbis compositum, in universum tamen rerum earundem expositiō est. Omnia fere, quæ in superioribus sparsim dicta sunt, hocce in Capite sub novis formulis atque imaginibus comprehensa insunt, si scilicet genuinæ sententiæ rationem habeas. Et has quidem nostras opiniones opusculo ipsi præmittendas duximus.

Första Kapitlet.

V. 1. *E*n prophetia om Nineve: en bok om Nahums från Elkos syn.

2. En nitålskande Gud och en hämnare är Herren, hämnande är Herren och en vredens Gud: hämnande är Herren på sina fiender och minnsgod mot sina vedersakare.

3. Herren är långmodig och stor i magt och lemnar ingen ostraffad; Herren — i storm och i oväder är Hans våg, och molnen åro Hans fötters stoft.

4. Han näpser hafvet och gör det torrt, och alla floder gör Han tomma: Basan och Karmel förvissna och det grönt är på Libanon förvissnar.

V. 1. *Elkos:* Ubi hic locus fuerit situs, non bene constat. Arbitratur quidam, eum ad ripam Tigridis orientalem, haud procul a vetusta urbe Nineve querendum fuisse, quo adhuc etiam vicus nomine *الْقُوش* occurrit, et in quo vel tumulus ipsius Nahumi prophetæ ostenditur. Cfr Niebuhr II p. 352. Aliud vero existimat Cyrus Alexanderinus, qui de ista re hæc verba facit: *Κουη δε αὐτῇ πάντως πον τῆς Ιορδαίων χώρας.* Quod etiam probat de Wette. Convenienter sententiae Hieronymi vicus fuerit Galileæ nomine *אַלְכֵסִיָּה*, quem suo ipsius quoque tempore commemorat appellatam Heleesi, Elcese, et quem ipse viderit.

4. *Basan* fuit pars quædam saltuosa atque arduæ regionis, quæ ad ripam Jordani orientalem plurima spargit montium juga, et quæ septentrionem versus appellatur *Gilead*, meridiem versus *Abarim*. *Carmel* fuit altior quædam terra juxta littus maritimum

5. Bergen skålva för Honom och höjderna upplösas: och jorden darrar för Honom, och jordens krets, och alla som bo deruppå.

6. För Hans förtörnelse ho kan bestå, och ho kan uthårda Hans vredes låga! Hans vrede utgjuter sig såsom en eld och hällebergen remna för Honom.

7. God är Herren, en tillflykt på nödens dag: och Han känner dem, som hos Honom skydd söka.

8. Men med forssande flod skall Han göra slut på dess rum: och Hans fiender skall mörker förfölja.

9. Hvad åmnen ™ emot Herran! Han gör det till intet: ej uppstår två gånger betrycket.

aliquantulum prominens, et quæ proprie pertinuit ad montem *An-*
tilibanon. Quam utramque regionem admodum feracem et arboribus conspersam reperimus e pluribus Scripturæ Sacrae locis, ubi de his regionibus mentio facta est. Cfr Jes. 33: 9; 35: 2, Jer. 50: 19. Cant. 7: 5 etc.

5. *darrar:* Difficile quidem est intelligere caussas, cur novi quidam interpres versionem a Lutherò simpliciter atque eleganter allatam verbi נִזְזׁ hoc loco mutaverint. Quum perbene notum sit, significaciones vocabulorum hebraicorum a primo et proprio verbi cuiusdam sensu tam varie aberrare, haud alienum videtur huic loco versionem injungere nostro judicio probabilem "darro," quæ ipsi origini et fonti ipsius verbi (efferre se, haud admodum repugnat.

8. — — *forssande flod:* Imago plena atque copiosa, multitudinem hostium et vehementem pugnae impetum adumbrans. — — *dess rum:* Nimirum urbis Nineve.

10. *Ty som törnen dro de sammangaddade, och såsom af sitt vin berusade: de varda, som torr halm, på en gång förstårde.*

11. *Från dig utgick den som åmnade mot Herran det ondt var: en förderfuets vådgivare.*

12. *Så såger Herren: om de ock i välvärd åro och alldrig så talrika, skola de utödas och försvinna; och jag hafver ödmjukat dig, ej skall jag ödmjuka dig mer.*

13. *Och nu skall jag krossa dess ok af dig: och dina tyglar slita.*

14. *Men öfver dig bjuder Herren: intet mer skall fortplantas af ditt namn; ur dina gudars hus skall jag utrota bild och stod, jag skall göra det till din graf, ty du är föraktad.*

10. Variant multum de hoc versu sententiæ. Nostro iudicio, tres omnes in eo occurrentes imagines sunt allatae ad notandam proclivitatem, qua Ninevitæ in perniciem labuntur. Cfr II. Sam. 23: 6.

12. — — *Ödmjukat dig:* I. e. Judam. Attamen Suffixum, ad Assyriam referendum censem quidam interpretes. Si hoc rectum judicemus, tum verbum עֲמַדְתָּךְ significationem Futuri, ob præfixum scilicet probandum, in se habeat, necesse est. Sed contradicatio, quæ ex hoc oritur inter voces עֲמַדְתָּךְ et לֹא עֲמַדְתָּךְ, huic explicationi nequaquam favet.

Andra Kapitlet.

V. 1. Si, på bergen synas fötter af ett gladt såndebud, som förkunnar frid: fira, Juda! dina högtider, betala dina löften: ty ej mer skall förhårdjaren gå fram öfver dig, han är i grund störtad.

2. En förstörare droger upp emot dig, under det han gifver akt på dina fästen: besätt vägen, omgjorda lenderna och förstärk dig så mycket du förmår.

3. Ty Herren vill återställa Jacobs åra såsom Israels åra: eftersom sköflare hafva sköflat dem och deras vintråd hårjat.

V. 1. Propheta læto animo fingit nuntios trans montes inter Assyriam et Judam accurrentes, ut Judæis exitium Ninevitarum exultantes narrent. Cfr Jes. 52: 7. — — fira dina högtider m. m.: I. e. animum erige, popule beate! et gratias age omnipotenti Deo, qui te Assyriorum prineipatu liberavit.

2. — — emot dig: Nineve scilicet. — — — under det han gifver akt på: Quidam heio interpretati sunt Infinitivum נציר tamquam esset Imperativus, quamvis usu linguae vulgari magis conveniat interpretatio, quæ Gerundium probat et accipit. Præterea per signum Athnach a tribus sequentibus Imperativis est sequustum, et conjunctionem habet magis luculentam præteritæ quam sequentis versiculi partis.

3. — — vintråd: Denotat sine dubio urbes in Juda florentes, quas deleverant Assyrii, quemadmodum ipse populus in Capite Jesaiæ quinto vineæ comparatur. Cfr Ps. 80: 9. Jer. 12: 10.

4. Hans hjeltars sköldar dro röda, krigarne dro purpurkladdde, från stridsvagnarna blixtra liar på den dag då han rustar sig; och lansarne svängas.

5. På fôlten rasa stridsvagnarna, de rulla på gatorna: deras utseende är såsom facklors, såsom ljungeldar ila de.

6. Man tänker på sina anförare, de falla vid sitt anlägande: man skyndar till stadsmuren, och upprest är stormtaket.

7. Flodernas dammar öppnas: och Palatset upplösas.

8. Och det är beslutadt, hon afhöljes, hon uppoffras: och hennes jungfrur klaga såsom kuttrande dusvor, slädende sig för sina bröst.

4. — — *röda*: Vel ab ipso colore forsan purpureo, vel a fulgore rutilantes, cfr Virg. *Æn.* 2: 734 etc. — De curribus falcatis videoas *Palabl. Palæst.* p. 145.

7. *Flodernas dammar*: Proprie fluminum portæ, quæ quidem vox in versione non bene sonat. Tropice, ut censemus, accipiendus est hic verborum apparatus. Designat enim נְהַר, in compluribus Scripturæ Sacræ locis, *hostes*, qui magno agmine concurrunt et turbulenter terram aliquam invadunt, eam, quanta est, devastaturi; videoas *Jes. 8: 7; 18: 2; 59: 19. Jer. 46: 7, 8.* ubi hostis expresse cum fluvio comparatur. Cfr supra dicta in notula nostra ad Cap. I. v. 8. Quæ si probes, verba *fluminum portæ operiuntur* nihil aliud significant, nisi: *hostes turbulenter et sine impedimento in urbem irruunt.* — — *palatset upplösas*: Continuatur scilicet metaphora.

8. — — *hon afhöljes m. m.*: Nimirum Nineve ipsa. Similia leguntur de Babylone in *Jes. Cap. 47.*

9. Och Nineve — såsom en vattendamm var hon fördom; men den är förrunnen, stilla! stanner! men ingen vänder om.

10. Så röfver silfver, röfver guld! ty intet slut är på skatterna, på rikedomen af allt det kosteligt är.

11. Sköfling och plundring och tomhet: och mod veknar och knän svigta och darrning är i i alla leder och alla anleter skifta fårg.

12. Hvar är nu lejonens boning och denna betesplats för de unga lejonen: dit lejon, lejonninna och lejonunge gick, och ingen skrämdé dem borrt.

13. Hvar lejonet, som röfvade för sina ungar och sönderslet för sina lejoninnor: och fyllde med rof sina hålor och sina kulor med det röfvaadt var.

14. Si, jag går emot dig, säger Herren, den Allsmägtige, och låter uppgå i rök dess stridsvagnar, och dina unga lejon skall svård förtåra: och jag skall utrota af jorden ditt röfveri och ej mer skall ljudet af dina sändebud höras.

9. — — såsom en vattendamm: Scilicet ratione habita multitudinis incolarum. Videas not. ad vers. 7, it. ad Cap. præc. vers. 8.

14. — — dess stridsvagnar: Suffixum tertiae personæ pro secundæ, quæ quidem inconstantia in universum apud Hebreorum Scriptores haud rara est, et apud nostrum Prophetam frequen-tissima.

Tredje Kapitlet.

V. 1. *Ve den blodtörstiga staden: hel och hållen är den med svek och våld uppfylld, ej återvänder röfveriet.*

2. *Ljud hörts af piska och ljud af hjuls larm: och håstar ila och vagnar hoppa.*

3. *Ryttare upptåga och svärd blixtra och spjut glimma, och en många är af sårade och en myckenhet af lik: och intet slut är på dödades kroppar, man faller på deras kroppar.*

4. *För den myckna otukten hos en sköka, med skönhetens behag, med förtrollning i sin' magt: den der sålde folkslag med sin otukt och menniskoåtter med sin förtrollning.*

5. *Si, jag går emot dig, såger Herren, den Allsmåggi-ge, och skall upplyfta ditt släp öfver ditt ansigte: och blotta för folken din nakenhet och för konungariken din skam.*

6. *Och skall kasta öfver dig det orent är och skymfa dig: och ställa dig till alimän åskådning.*

V. 4. *Stuprum in Scriptura Sacra plerumque idololatriam significat. Contextus tamen hujus versūs tali interpretatio- ni haud bene consentit, ob sequens vocabulum vendidit, quod heic videtur exprimere idem atque in Joël 3: 3, 6, 7, 8, ubi vendere est adimere populo libertatem, seu insidiosis artificiis populos jam oppressos aliis servos venundare. Stuprum tum hoc loco denotat initam inter populos amicitiam ad alias opprimendos.*

6. *Continet quidem hic versiculus una cum antecedenti i-maginem summæ ignominiae urbi Nineve inferendæ. Cfr Jes. 47:*

7. Och hvar och en som ser dig skall fly bort för dig
och såga: förhårdad är Nineve, ho beklagar henne! hvarifrån
skall jag söka hugsvalare åt dig!

8. År du bättre än No Amon, som ligger vid Nilens
flöden, med vatten runt omkring sig: hvars fôrmur är vat-
ten, hvars skyddsvårn består af vatten!

9. Ethiopier voro dess styrka och Egypter förutan tal:
Mauritanier och Libyer voro till din hjelp.

10. Åfven hon har i landsflykt gått och fångenskap, åfven
hennes barn krossades i alla gatuhörn: och öfver dess ådlingar
kastade man lott och alla dess store fjettrades i bojor.

11. Åfven du shall berusas, shall bortgömd varda: åf-
ven du shall söka tillflykt undan fiender.

3. Jer. 13: 26 etc. — — åskådning: רָאֵה (a רָאַה vidit) pro-
prie exemplum quod omnes intuentur, ut dicit Buxtorfius. Quæ
quidem verbi notio sensui nostræ interpretationis haud repugnat.

8. No Amon in versione Alex ad Ez. 30: 14, 16, no-
mine διόσπολις notatur. Fuit quidem urbs antiquissima, sine du-
bio eadem ac Thebæ in superiore Ægypti parte. Vid. Theb.
Ægypt. Strab. I. 9, 35. Plin. 36: 12; 37: 54 it. Strab. 17.
p. 805.

9. — — till din hjelp. Secunda persona pro tertia, quod
frequentissimum. Vid. Not. ad ultim. vers. Cap. præced.

11. — — berusas: Metaphorice dictum pro malis ac poe-
nis obrui, sicuti apud Jes. 51: 21. 63: 6 etc.

12. Alla dina fästen åro sifkontråd med brådmogna frukter: om de skakas, så falla de i munnen på den som vill åta dem.

13. Si, ditt folk — quinnoe åro de inom ditt eget område, för dina fiender stå ditt lands portar vidöppna: eld skall förtåra dina bommar.

14. Håmta dig vatten till belägring, förstårk dina fästen: gack i gyttja och trampa i lera, laga upp din tegelugn.

15. Då skall eld förtåra dig, svård skall förgöra dig, skall förtåra dig såsom syrsan: gör dig och talrik som syrsan, gör dig så talrik som gråshoppan.

16. Du har gjort dina köpmän flera än stjernorna på himmelen: syrsan förökar sig, men borrtflyger.

17. Dine herrar åro såsom gråhoppor och dina anförrare såsom en myckenhet flygmaskar: de der slå ned i murar på koldens dag, solen går upp och ingen känner stället hvor de åro.

15. — — såsom syrsan: Non patet, utrum Nominativus an Accusativus casus hac voce significetur. Quum vero in posteriori versùs membro locustis comparentur ipsi Ninevitæ, consenteum videri possit, ut existimes פְּרִי (prius) non esse ut locusta, sed ut locustam, eo magis, quod in istis regionibus interdum armis uti solent homines contra locustas. De multitudine horum animalium videoas Hieronymi dicta ad Joël 1: 4 "quid enim locustis innumerabilius" etc.; it. Plin. H. N. 11: 29; "solem obumbrant" — — "immensos tractus permeant diraque messibus congregunt nube." Cfr etiam Jud. 6: 5: 7: 12. Jer. 46: 23.

18. De sovva, dine väktare, du Konung af Assur! de hvila, dine hōfdingar: skingradt är ditt folk på bergen och ingen är som det samlar.

19. Intet läkemedel finnes för din skada, obotligt är ditt sår: alla som höra talas om dig klappa händerna öfver dig, ty öfver hvem framgick ej stådse din ondska!
